

Émile Durkheim

Pål Veiden

Émile Durkheim

Solidarita a moderní pracovní život

ZÁPADOČESKÁ
UNIVERZITA
V PLZNI

Původní norské vydání:

Émile Durkheim: Solidaritet og det moderne arbeidsliv

© CAPPELEN DAMM AS, Oslo, 2022

ISBN 978-82-02-69589-7

1. vydání, 1. tisk 2022

www.cda.no

akademisk@cappelendamm.no

České vydání:

Translation © Petra Štajnerová 2025

Foreword and edition © Jan Váně 2025

Překlad a náklady na tisk v českém jazyce byly podpořeny
z projektu „Megatrendy a společenské výzvy: udržitelnost, sociální
soudržnost“ – SGS-2024-024.

ISBN 978-80-261-1305-8

ISBN 978-80-261-1306-5 (online; pdf)

DOI <https://doi.org/10.24132/ZCU.2025.13065>

© Západočeská univerzita v Plzni, 2025

Obsah

Émile Durkheim optikou norské sociologie a její možné inspirace pro Českou republiku (Jan Váně)	9
Předmluva	13
Kapitola 1. Komplikovanost a jednoduchost	17
Émile Durkheim – ve stručnosti	18
Doba a prostředí	21
Přemýšlí společnost skrze nás?	25
Anarchie versus instituce	27
Durkheim a válka	30
Proti Spencerovi, za moderního jednotlivce	31
Normy versus peníze	32
Durkheimův pojem jednotlivce	34
Role – obrana	35
Důvěra	36
Integrace založená na normách	38
Mýty sociologie: „Tehdy, když...“	40
Kritika a obdiv	42
Soudržnost mizí – a narůstá	43
Solidarita, organizace, integrace	45
Ubohost socializace: třídní společnost a náboženství	50
Jazyk jako tvůrce společenství	54
Hodnoty a věda	55
Hodnotové systémy integrace?	57
Durkheimova metoda solidarity	59
Solidarita v kapitalismu? Durkheim proti neoliberalismu	61
Rizika polarizace	64
Vnější instituce	65

Durkheim jako feministický věštec?	66
Osvobození a symbol	67
Tradice a volba	69
Norma, strategie a cit	70
Durkheim, Adorno a moderní pracovní život	73
Kapitola 2. Strategie, rituály a moderní pracovní život	75
Dělba práce v moderní společnosti	78
Socialismus	79
Dva příběhy o tomtéž fenoménu	80
Anomický stipendista	82
Mravní apel práce	85
Profesní společnost	86
Pracovní život a vzdělání – nespočet možností	88
Zlatý standard a korodování	89
Internalizovaná solidarita?	90
Hranice solidarity	91
Filozoficky zdůvodněná morálka pracovního života	93
Soudržnost a důvěra na pracovišti	94
Elektronická solidarita – nové sledování?	96
Obecný a specifický pracovní trh	98
Filozofická solidarita versus praktická integrace	100
Solidarita, premoderna a moderna	102
Od parťáka ke kolegovi	104
Šťastné a méně šťastné vystoupení z pracovního života	107
Na nejnižším stupínku pyramidy	108
Problém volného času	111
Výzkum faktů: Práce pro právníky	112
Solidarita pod tlakem: přistěhovalectví	114
Vztahy, nikoliv byrokracie	115
Zákonem regulovaný pracovní život	117
Vedení fungující společnosti	119
Integrace a ambice	119
Lákadla komunitarismu	120
Má se vyplatit být solidární?	121
Členství v odborech jako indikátor – čeho?	122
Soudržnost, rozmanitost a absence pracovního života	124

Kapitola 3. Durkheimovská nauka o krizi	127
Společnost a kolektiv	129
Konsensus a konflikt	130
Solidarita a odstup	131
Evropská solidarita	134
Cizost a individualita	137
Program společenství a racionality	138
Durkheimovský pokus z meziválečného období	141
Rok 1945 jako důsledek roku 1935	144
Soudržnost, rozštěpení a fragmentarizace	147
Další úvahy o dělbě práce	150
Krize – jaké krize?	151
Norský model – je durkheimovský?	152
Obavy norského modelu	154
Durkheimova léčba nemoci	155
Konec regulace – konec modelu?	155
Severský model	156
Politizace	158
Konflikt a korporativní pokus	159
Solidarita na scestí	161
 Kapitola 4. Národ a integrace	 163
Nejasné společenství	165
Integrovaný systém	166
Krize, kritika a ambice	168
Náboženství: Oslabená, nebo nová společenství?	170
Covid a solidarita	171
 Závěr	 175
Vzdalujeme se od Durkheima?	176
Masa, moc a individuum	177
Naivní společenství	179
 Literatura	 181
Klíčová slova	187
Summary	189